

missam vero et ab vespere duabus butaxat ca-
panis pulsatur. In minoribus vero ecclesijs sim-
pliciter tunc pulsandus est iuxta premissa. et hoc in
ferijs. In dominicis vero et solennibus diebus pul-
satur in alijs templis opulsatur. Quia enim predica-
tores qui per campanas figurantur tempore cre-
brius habebant et oportune et importune instat
Iocundo in festis que ad gratiam pertinent campane
tumultuosius tinnunt et prolixius conerepant ut
dormientes et ebriosos excitent ne dormiant ultra
modum. Quid autem significet opulsatio quando
cantatur. Te deum laudamus. in quinta parte sub
ti. de nocturnis dicitur. Verum aliquo moriente
campane debent pulsari ut populus hoc audiens
oret pro illo. pro muliere quidem bis. pro eo quod ipsa in-
uenit alteritatem. Primo enim fecit hominem alienum
a deo. quare secunda dies non habuit benedictio-
nem. Pro viro vero ter pulsatur. quia primo in-
uenta est in homine trinitas. Primo enim formatus
est ab adha terra. deinde mulier ex adha. postea homo
creatus est ab veroque. et ita est ibi trinitas. Si
autem clericus sit. tot vicibus impulsatur quot ordi-
nes habuit ipse. Ad ultimum vero opulsari debet
cum omnibus campanis. ut ita sciat populus pro
quo sit orandum. Debet etiam opulsari quando
funus ab ecclesia. et quando de ecclesia ad tu-
mulum deportatur. Ceterum campane in processio-
nibus pulsantur. ut demones timentes fugiant. prout
in quinta parte sub ti. de accessu ponitur. ad al. dicitur.
Timent enim auditis tubis ecclesie militantis. scilicet
campanis. sicut aliquis tyrannus timet audiens
in terra sua tubas potentis regis inimici sui. Et
hoc etiam est causa quare ecclesia videns occi-
ri tempestate campanas pulsat ut scilicet demones
tubas eterni regis campanas audientis territi
fugiant. et a tempestate concitatione quiescant
et ut ab campane pulsatione fideles admonean-
tur et prouocentur pro instanti periculo omnium in-
stare. Silens autem campane tribus ante pascha. ut
dicitur in sexta parte sub quinta feria cene. Rursus
campane tunc interdicti silent. quia sepe ob delictorum
subditoz impeditur lingua predicatoz. iuxta il-
lub. prolixere. Lingua tua absterere facias palato-
tuo. quia domus. i. populus exasperas. i. inobedi-
ens est. Patet etiam ecclesia organa. de quibus
in quarta parte sub ti. de sanctis dicitur.

De cimiterio et alijs locis sacris et religiosis
Vnde de cimiterio et alijs locis sacris ac
religiosis locis dicamus. Sane venera-
bilium locorum alia sunt humane necessita-
ti deputata. alia omnino dicata. Loca humane ne-
cessitati deputata sunt zenobichium zenostorium
quod item est vasochonium ieronibachonium
orphanocrophium et helpherochium. Sancti etiam
patres et religiosi principes huiusmodi instituerunt
loca in quibus pauperes. peregrini. senes. orpha-
ni. infantes. emeriti. infirmi. imbecilles. et saucij
reciperentur et fouerentur. Et nota quod geronta
grece dicitur senex latine. Locorum autem orationis
predicatorum alia sunt sacra. alia sunt sancta. alia reli-

giosa. Sacra sunt que per manus pontificum ri-
te dedicata et deo sanctificata sunt. que varijs no-
minibus appellantur prout sub ti. de ecclesia pre-
missum est. Sancta sunt loca emunitatis siue priuile-
giata seruitoribus et ministris ecclesiarum deputata
de quibus videlicet sub interminatione certe pene
vel a iure vel per speciale priuilegium interdictum.
ne quis illa violare presumat. sicut sunt atria eccle-
siarum et in quibusdam locis claustra infra que
sunt domus canonicorum. in quibus rebus cuiuscumque
sceleris confugiens si se ibi receperint secu-
ritas prestat. Et secundum statuta legalia por-
te et extramuram civitatum. Religiosa sunt ubi cada-
uer hominis integrum vel etiam caput tunc sepelie-
tur quia nemo potest duas sepulturas habere. Cor-
pus vero vel aliquid aliud membrum absque capite se-
pultum non facit locum religiosum sed et scilicet le-
galia instituta cadaver iudei vel gentilis vel in-
fantis nondum baptizati. locum in quo sepultum
est religiosum facit. secundum religionem tamen christiani
et canonicam doctrinam soli christiani cadaver
locum facit religiosum. Et nota quod quicquid est
sacrum est religiosum et non e contra. Ceterum locus
iste religiosus diuersimode appellatur videlicet ci-
miterium poliantium. siue andropolis quod idem est.
Item sepulchrum mansoleum quod idem est dormito-
rium tumulus. monumentum. ergasculum. sartho-
phagus. pyramis. bustum. vna. et spelunca. Cimi-
terium dicitur a cimen quod est dulce. et sterion quod est
stacio. ibi enim dulcis defunctorum ossa quiescunt et
saluatoris aduentum expectant. Vel quia ibi sunt ci-
mites. id est vermes ultra modum fetentes. Polian-
trium dicitur quasi pollutum antrum. propter cadavera ho-
minum ibi sepulorum. Vel poliantium interpretatur
multitudo virorum. a polis quod est pluralitas
et antros quod est vir. et secundum hoc proprie dicitur
cimiterium propter multitudinem hominum ibi
sepulorum. Similiter et antropolis quod idem est
Sepulchrum dicitur quasi sine pulsu. quia qui ibi se-
peliuntur pulsu caret. vel est locus ubi ossa obun-
tur. Mansoleum dicitur a quodam qui dicitur
est mansoleus qui fuit diues et potens. et ab ar-
themisia eius uxore valde dilectus a deo quod eo de-
functo ipsa gloriosum ei construxit sepulchrum. quod
vocauit mansoleum a nomine viri sui. Exinde igitur
tur mos inoleuit ut quilibet preciosa sepultura ma-
soleum nuncupetur. Dormitorium dicitur a dormien-
do quia ibi corpora sanctorum quiescunt qui in domino
dormiunt. Tumulus quasi tumens tellus. quoniam
homine in terra sepulto terra aliquantulum ele-
uatur. Monumentum dicitur quia monet mentem cuius
libet insipientis ut recordetur quod cinis est et in
cinerem reuertetur. Ergasculum dicitur ab erga quod
est opus vel ab erga quod est labor et sterion
quod est stacio. ibi enim requiescunt corpora e-
orum qui in domino moriuntur. Vnde beatus mor-
tui qui in domino in ammodo iam dicitur illi spiritus
et. Sarcophagus dicitur a sarcos quod est caro et pha-
gin quod est comedere. quia ibi caro comeditur.
id est consumitur. Pyramis dicitur a pir quod est ignis

quia corpora igne cremata et inclinata ibi re-
 contebantur. Vel quia sicut ignis a lato incipit
 et tendit in acutū. sic et pyramis. Et est genus al-
 tissime sepulture. Tale est rome in quo fuerunt
 cineres iulij cesaris collocati. et corrupto voca-
 bulo vulgariter vocatur acus sancti petri. que
 tamē iulia dici debet. Similem pyramidem fieri
 fecit cesar iuxta turnorum. prope ripas ligeris. et re-
 cludit ibi cineres cuiusdam militis amici sui in fe-
 sti. Bustum vero a nomine orienti nomē traxit co-
 tinentis. locus videlicet in quo busta siue huana cor-
 pora sepeliebantur. Vna dicta est eo quod antiquis
 moris fuit humana corpora rogo comburere. et
 cineres in terreis vasis collocatis seruare. Spa-
 lunca quandoque duplex ut iam dicitur. Cimi-
 terium in iudicio habuisse dicitur ab abrahā qui emit-
 agrum ab ebron in quo erat duplex spelunca.
 vbi ipse sepultus est. et sara. ysaac et iacob. et a-
 dam. et eua. propterea enim emit ut sibi et suis se-
 pultura esset. Duplex spelunca ideo ibi erat quo-
 niam ibi duo sepeliebantur. vir et vxor
 vel in vna viri. et in altera mulieres. vel quod vni-
 cuique illuc sepeliendo duplex spelunca in modum
 cathebre fiebat. Vnde dicit Hiero. quod tres patri-
 arche sepulti sunt in ciuitate ebron in spelunca
 duplici cum tribus vxoribus suis. Sepeliebantur
 autem quasi sedentes. et superior pars spelunce
 que truncum capiebat a natibus supra. dicebat
 vna spelunca. pars vero inferior que capiebat
 pedes crura et femora. dicebatur alia spelunca.
 Sane non debent passim omnes intra ecclesiam se-
 peliri. videtur enim quod locus sepulture non pro-
 lucifer namque de celo fuit perstratus. et adam de
 paradiso eiectus. et que loca his meliora sunt.
 Item ioab in tabernaculo interfectus est. et iob in
 sterquilinio triumphauit. proinde obesse dicitur si quis in
 dignus et peccator in ecclesia sepeliatur. Legitur
 enim in dyalogo beati gregorius libro. vij. c. lviij. quod
 cum quidam flagitiosus in ecclesia beati faustini
 brixien. sepultus fuisset. eadem nocte beatus Fau-
 stinus apparuit custodi eiusdem ecclesie dicens.
 Dic episcopo ut proiciat hinc carnes fetentes quas
 hic posuit. alioquin ipsa die. xxx. morietur. Custos
 timuit hęc dicere episcopo. et episcopus die. xxx.
 subito mortuus est. Legitur etiam ibidem in. c. lviij.
 de quodam alio qui sepultus fuit in ecclesia quod
 cadaver eius postea inuentum est extra ecclesiam
 et limetaminā remanserunt in loco suo. Et augus-
 tinus inquit. Quos peccata grauiora deprimunt. si in
 locis sacris sepelire se faciunt. restat ut de sua
 sumptione iudicentur. quia eos sacra loca non li-
 berant. sed culpa temeritatis accusat. Nullum er-
 go corpus debet in ecclesia aut prope altare vbi
 corpus domini et sanguis conficitur sepeliri. nisi
 corpora sanctorum patrum qui dicuntur patroni.
 defensores. qui meritis suis totam defundunt pa-
 triam. et episcopi. abbates. et digni presbiteri et la-
 ici summe sanctitatis. sed cuncti debent circa eccle-
 siam sepeliri. puta in atrio. aut in porticu. aut in
 exedris siue vltis ecclesie exterius adherentibus

aut in cimiterio. Dicunt enim quidam quod locus. xxx. pe-
 dum circa ecclesiam debet ad hoc consecrari. alij
 vero solum circuitum quam fecit episcopus dedicans
 ecclesiam ad hoc sufficere dicunt. Augustinus dicit in
 libro. de cura pro mortuis agenda in fine quod sepeli-
 ri apud martirum memorias in hoc defuncto pro-
 dest. ut commendas eum etiam in martirum patrocinio
 affectus pro illo supplicatōnis augeatur. Anti-
 quitas solebat homines in propriis domibus sepeli-
 ri sed propter cadaverum fetorem statutum fuit ut
 extra ciuitatem sepeliretur. Et quendam locum co-
 munem sanctum ad hoc deputabant. Mōbiles vero
 sepeliebantur supra montes et in medio montium et
 in radicibus eorum et in propriis pedibus. Ceterum si
 quis in obsidione interficiatur nec possit cimiteri-
 um haberi sepeliatur in loco vbi potest. Si vero
 negociator vel peregrinus moriatur in equore et
 fuerit terra vicina sepeliatur ibi. quod si portus re-
 motus sit in aliqua insula propinqua sepeliatur. Si
 autem terram non videat. fiat ei domicula de lignis si
 haberi potest et piclatur in mari. in cimiterio autem
 christianorum non nisi christianus baptizatus sepeliri debet
 nec tamen omnis. quoniam nullus in maleficio
 interfectus si maleficiū sit mortale peccatum. ut si
 sit interfectus in adulterio. vel latrocinio vel in lu-
 dis gentium. Et ideo vbi quis inuenitur mor-
 tuus ibi sepeliatur propter dubium cause mortis eius.
 Si vero quis subito moriatur in ludis profanis.
 ut in ludo pile sepeliri potest in cimiterio. quod ne-
 mini nocere intendebat. Sed quia mundialibus oc-
 cupabatur aiunt quidam quod sepeliri debet sine psal-
 mis et sine ceteris mortuorum obsequiis. Sed et si
 quis impetens alium in rixa vel tumultu impeti-
 tens moriatur. nec sacerdotē peccet. non debet se-
 peliri in cimiterio ut quidam dicunt. nec is qui ma-
 nu propria mortem sibi consciauit. Sed si vim ad tute-
 lam sui vel suorum repellebat. et alias in penitencia
 manebat. Si vero non propter aliquam manifestam
 causam. sed solo dei iudicio quis subito moritur
 potest in cimiterio sepeliri. Iustus enim in quacun-
 que hora moritur saluatur. presertim si habet operam
 alicui licite rei. Defensori iusticie et pugnanti in
 prelio iusto occisis cimiterium et officium libere
 concedunt. Interfecti tamen in ecclesia non porten-
 ne pavimentum sanguine polluantur. sed et si ali-
 quis rediens de lupinari vel de aliquo loco vbi
 fornicatus sit. in via occidatur. vel aliquid casu in-
 confitens moriatur. non sepelietur in omnium cimi-
 terio et hoc si legitime probari potest eum fornicat-
 um fuisse. nec constat eum postea confessum vel con-
 tritum fuisse. alioquin sepeliri debet. Rursus mu-
 lier moriens in partu non debet in ecclesia poni ut
 quidam dicunt. ne pavimentum ecclesie sanguine pol-
 luatur. sed extra ecclesiam ei dicatur obsequium. et
 in cimiterio sepeliatur. quod non placet. alioquin pe-
 na sibi verteret in culpa. Vnde licite in ecclesia
 fertur. ita tamen quod ecclesia a maculis corporis
 ne polluantur diligenter caueatur. Partus tamen de-
 ventre ipsius extractus mortuus et non baptizatus
 extra cimiterium sepeliatur. Sunt tamen qui dicunt

q̄ partus debet vna cum muliere in cimiterio se-
peliri. eo q̄ pars viscerum esse censet̄. Sane vir
et vxor in eodem sepulchro ponendi sūt exem-
plo Abrax̄ et sare. vbi specialēz non elegerint
sepulturaz. Vñ et thobias p̄cep̄t filio. vt cū ma-
ter illius opleuisset dies suos. locaret eā in eo-
dē sepulchro cū eo. Item quilibet in sepulchro
pentum tumulandus est. nisi ex deuotione alibi
elegerit sepeliri. Ceterū in cōcilio maguntinē.
statutū est q̄ suspensi qui p̄ suis peccatis penaz
extremam psoluunt. ex quo confessi sunt vel cō-
fiteri desiderauerunt. et cōmunicauerūt in cimi-
terijs sepeliri possint. et oblationes et missae fieri
p̄ eis. Qualiter humanū corpus sepeliendum
sit. dicit̄ in vij. parte sub ti. de officio mortuoz.

De ecclesie dedicatione.

Ouia de ecclesia et altari in sup̄iori bus
mentio facta ē. osequens ē vt aliqua
de illoz dedicatione subiciam⁹ dicen-
tes. Primo vntē consecratio ecclesie
ortum habuit. Secundo p̄ quos. Tercio quare
Quare d̄ q̄liter eccl̄. sia dedicē. et quid significz
tam ip̄a dedicatio q̄z singula que in ea aguntur
De officio vero festi dedicationis ecclesie in vij.
parte dicit̄. Primo igit̄ dicendū est vntē dedica-
tio ecclesie incipit̄ habuit. Super quo notādū
est q̄ moyses domino p̄cipiente fecit templum et
sacrauit illud cū mensa et altari eius et ereis va-
sis et vtenilibus ad diuinum cultum explendū
Et nō solū diuinis p̄cipibus ea sacrauit. vtz etiaz
sac̄ti olei vntione. dño iubente liniuit. Legitur
em̄ domin⁹ p̄cepisse ipsi moysi vt crisma confice-
ret quo vngeret tabernaculū in dedicatione et
arcam testamenti. Salomon quoqz fillus dauid
iubente dño p̄fecit templum cum altari. et reliq̄
ad diuinum cultum pagendum consecrauit sic
in libro reguz habet̄. Nabuchodonosor etiā rex
vocauit omnes satrapas optimates et tyrannos
ad dedicationem statue auree quā fecerat. Iudei
ergo sicut legī in burcardo. liij. c. Iudei loca in
quibus dño sacrificabant diuinis habebāt sup-
plicationib⁹ osecrata. nec in alijs quā deo dedi-
catis locis munera domino offerebāt. Si igitur
ille qui vmbre legis deserviebant hoc faciebāt
quantomagis nos quibus veritas patefacta ē
et gratia et veritas p̄ it̄sum xpm̄ data est. tem-
pla domino edificare et put melius possum⁹ or-
nare atqz ea diuinis p̄cipibus et sanctis vntionib⁹
cū altarib⁹ et vasis vntib⁹ quoqz et reliquis
ad diuinum cultum implendū vtenilibus deuo-
te et solēmiter ex institutione felici⁹ pape. iij. sa-
crare debem⁹. Rursus cum in siria ciuitate ba-
ruth iudei quandā imaginem crucifixi pedibus
conculcarent et latus eius p̄forarent. mox inde
sanguis et aqua exiuit. Iudei autē hoc viso mi-
rati sūt. et infirmi eoz hoc sanguine delimiti ab
omnibus infirmitatibus suis liberati sūt. p̄pter
q̄ omnes xpi fide suscepta baptizati sunt et sma-
gogas eoz in ecclesias cōsecrauerunt et inde
mos mouit vt ecclesie consecrent̄ cum prius

tantum altaria consecrauerunt. Et p̄pter hoc etiā
miraculum ordinauit ecclesia fieri memoriaz do-
minice passionis. v. kal. decembris. et rome cō-
secrata ē ecclesia in honore saluatoris vbi quēdā
ampulla cum illo sanguine reseruata. et solenne
festum tunc agit̄. Secundo notandū ē q̄ solus
pontifex potest ecclesias et altaria dedicare. qm̄
gerit imaginez et figuram summi pontificis xpi
spūaliter dedicantis. sine quo non possumus in
gracia stabilire. Vntē ip̄e ait. sine me nihil po-
testis facere. Et ps. Nisi dñs ebi. do. et c. Vntē
concilium carthagine. p̄bitet hoc facere sacer-
dotem. nec potest hoc alicui inferid̄is orbis
demandari. Sane ecclesia vt sacri edocēt cano-
nes dedicanda non est nisi prius dotata sit. et ex
licite acquisitis. Legitur em̄ q̄ dum quibā ep̄us
ecclesiam de v̄suris et rapinis ostructam conse-
craret. vidit post altare diabolū stantem in cati-
bra in habitu pontificali. qui dixit ep̄o. Cessa ec-
clesiam osecrare. ad meam em̄ iurisdictionē p̄ti-
net. cum sit ex v̄suris et rapina facta. Episcopo
vero et clero territis et mte fugientibus. diabo-
lus continuo ip̄am ecclesiam cum grandi strepi-
tu destruxit. Rursus ecclesia que p̄ questu cupi-
ditatis ostructa est osecranda non est. et cui dos
sufficiens assignata non est. et in qua paganus
vel infidelis sepult⁹ est. donec inde fuerit elect⁹
et ecclesia abrasis prius pietib⁹. vel tignis re-
conciliata. idem etiam est de excoicatio. Si verō
mulier p̄gnans illic sepulta sit. ea non eiecta po-
terit consecrari. licet partus baptizatus nō sit
quāqz quidam aliter scripserunt sapientes. et
potest etiam osecrari diebus dñicis et priuatis
et plures episcopi et plura altaria possunt simul
ab eodem in vna ecclesia osecrari. Tercio dicen-
dum est quare ecclesia dedicē. et quidem p̄pter
quinqz causas. Primo vt diabolus et eius pote-
stas inde penit⁹ expellat̄. Vntē refert grego-
in dialogo li. iij. c. xxx. q̄ cum quēdā ecclesia ar-
rianoz fidelibus reddita osecraret̄. et reliquie
sancti sebastiani et beate agathe illuc late fuisset
populus ibidem ogregatus porcum repen-
te iter petes huc illucqz discurrere sēserūt. qui
fores ecclesie repetēs a nullo videri potuit. om-
nesqz in amirationē omdulit. q̄ ibcirco domin⁹
ostendit vt cunctis pateficeret vt de loco eodez
immundus habitator exiret. Sequēti autē nocte
magnus in eiusbez ecclesie tectis strepit⁹ fact⁹
est ac si in eis aliquis errādo discurreret. Secū-
do nocte grauior son⁹ increuit. Tercia quoqz
nocte tantus strepitus insonuit ac si omnis illa
ecclesia a fundamentis fuisset euersa statimqz
recessit. nec vlti⁹ apud illam antiqui hostis i-
quicetudo apparuit. Secundo vt ad eam ofugie-
tes saluentur. put legitur in canone gregori⁹.
Et ob hoc ioab in tabernaculoz fugit. et altaris
cornua apprehendit. Tercio vt ibi orationes ex-
audiantur. Vntē in oratione ad missam dicitur
Concede vt omnes qui huc deprecaturi conue-
niunt ex q̄cumqz tribulatione consolatiōis tue